

چکیده رساله‌های دکترای رشته تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبائی

مدل هوشمند برای پیش بینی میزان موفقیت دانشجویان در یادگیری الکترونیکی

دانشجو: محمدعلی رستمی نژاد

استاد راهنما: دکتر داریوش نوروزی

اساتید مشاور: دکتر علی دلاور و دکتر ناصر مزینی

اساتید داور: دکتر حسن رشیدی و دکتر ابراهیم طلائی

تاریخ دفاع: تیر ۹۲

چکیده

آموزش الکترونیکی در مؤسسه‌های آموزش عالی به ویژه در حوزه آموزش مهندسی ایران در حال توسعه چشمگیر است. پذیرش دانشجویان برای تحصیل به روش الکترونیکی در ایران و جهان با چالشی مشترک و پدیده‌ای تحت عنوان افت تحصیلی مواجه بوده، به گونه‌ای که آماری بین ۲۰ تا ۸۰ درصد برای افت تحصیلی گزارش شده که این میزان دو برابر آموزش متداول است. در راستای شناسایی عوامل مؤثر بر موفقیت یادگیرنده الکترونیکی در جامعه پژوهشی حاضر که مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه علم و صنعت ایران است، تحقیقی کمی - کیفی اجرا شد. نمونه پژوهش ۷۳۸ یادگیرنده الکترونیکی بود. داده‌های کمی پژوهش با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شد. روایی سازه ابزار با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی، روایی پیش بین با استفاده از روش تحلیل رگرسیون و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ بررسی و تایید شد. داده‌های کیفی نیز از طریق مصاحبه، جلسات برخط، فروم و پیام‌های دانشجویان گردآوری و مورد تحلیل کیفی قرار گرفت. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد، مدل رگرسیونی که تجارب یادگیری الکترونیکی را در بر می‌گیرد ۶۶,۷، متغیرهای دموگرافیک ۲۴,۸؛ پیشینه تحصیلی ۲۳,۱؛ متغیرهای روانی - فنی ۱۶,۴؛ مدیریتی ۱۴,۶؛ اجتماعی - اقتصادی ۸ و رسانه‌ای ۴,۴ از تغییرات معدل کل یادگیرنده الکترونیکی را تبیین می‌کنند. معنی دارترین متغیرهای پیش‌بین در هر کدام از مدل‌ها عبارت بود از: معدل ترم اول دانشجویان در تحصیل

الکترونیکی، سن، معدل مقطع قبل، اضطراب امتحان، خودگردانی، سکونت در شهرستان، دارا بودن لپ تاپ. با استفاده از مدل معادلات ساختاری، مدلی تدوین و آزمون شد. این مدل ۷۲٪ از تغییرات معدل کل یادگیرنده الکترونیکی را تبیین کرده و برازش مطلوب نیز داشت ($X^2/Df=2,294$). در بخش تحلیل کیفی پژوهش، پس از تحلیل محتوای کیفی و کدگذاری باز و محوری، ۱۱ کد محوری استخراج شد. پنج کد محوری که بیشترین فراوانی را داشتند عبارتند از: (۱) تبعیض گذاشتن بین دانشجوی مجازی و روزانه؛ (۲) عدم شرکت در کلاس مجازی؛ (۳) مسائل روان‌شناختی محیط یادگیری الکترونیکی؛ (۴) وفق نیافتن با سیستم مجازی؛ (۵) مشکلات کلاس مجازی. در راستای شناسایی مدل مناسب هوش مصنوعی، از روش داده کاوی آموزشی استفاده شد. پیش‌بینی وضعیت دانشجوی در یادگیری الکترونیکی به دو صورت مسئله طبقه‌بندی و رگرسیونی تعریف شد. نتایج میانگین خطای مطلق نشان داد برای مسئله رگرسیونی، الگوریتم 'M5' و 'M5Rules' دقیق‌ترین و پایاترین مدل‌ها هستند. برای مسئله طبقه‌بندی نیز الگوریتم 'Jrip' قدرت پیش‌بینی مطلوب‌تری نسبت به سایر مدل‌ها داشت. مدل‌های پیش‌بینی درخت تصمیم و استنتاج قانون به دلیل قابلیت تفسیر نتایج و قدرت پیش‌بینی بر مدل‌های دیگر چون شبکه عصبی ترجیح داده شد. در پایان نتایج مربوط به یافته‌های پژوهش بحث و پیشنهادات کاربردی برای کاهش افت و افزایش موفقیت یادگیرنده الکترونیکی ارائه شد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱. از مدل‌های درخت تصمیم‌گیری
۲. از مدل‌های استنتاج قانون
۳. از مدل‌های استنتاج قانون

طراحی، تدوین و اعتباریابی مدل مبتنی بر یادگیری زایشی به منظور افزایش بازده‌های یادگیری سطح بالا در یادگیرندگان در درس زیست‌شناسی دوره‌ی دبیرستان

دانشجو: حسین زنگنه

استاد راهنما: دکتر محمدرضا نیلی

اساتید مشاور: دکتر هاشم فردانش و دکتر علی دلاور

اساتید داور: دکتر اسماعیل زارعی زوارکی و دکتر حسن رستگارپور

تاریخ دفاع: شهریور ۹۲

چکیده

نظریه‌ی یادگیری زایشی از جمله نظریه‌هایی است که به دنبال پرورش آن دسته از مهارت‌ها و قابلیت‌هایی در یادگیرندگان است که آن‌ها بتوانند آن را پایه‌ای برای کسب مهارت‌ها و شایستگی‌های بعدی خود قرار دهند. به عبارتی به زایش و خلق دانش دست پیدا کنند. پژوهش حاضر در راستای مدل‌سازی این نظریه برای کاربردی نمودن آن در کلاس درس در راستای بهبود بازده‌های یادگیری سطح بالا و به کارگیری آن در یک بافت سازنده‌گرایانه توسعه‌ی نظریه و با روش تحقیق آمیخته از نوع اکتشافی متوالی و با طرح تدوین مدل انجام شد. در تحقیق کیفی از روش تحلیل محتوای کیفی با طرح استقرایی و پژوهش تکوینی با طرح توسعه‌ی مدل و در تحقیق کمی برای رواسازی مدل از روش آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل و آزمایش بهره گرفت. سؤالات تحقیق کیفی عبارت بودند از: چاقوب نظریه‌ی یادگیری زایشی چیست؟ مولفه‌های این مدل کدام‌اند؟ همچنین روند طراحی آموزشی براساس این مدل چگونه است؟ فرضیه تحقیق کمی نیز عبارت بودند از مدل یادگیری زایشی موجب بهبود بازده‌ای یادگیری دانش‌آموزان در زیست‌شناسی می‌شود. فرضیه اصلی و فرضیه‌های فرعی عبارت بودند از: الف) مدل یادگیری زایشی موجب بهبود یادگیری دانش‌آموزان در سطح تحلیل کردن می‌گردد. ب) مدل یادگیری زایشی موجب بهبود یادگیری دانش‌آموزان در سطح قضاوت کردن می‌گردد و نهایتاً ج) مدل یادگیری زایشی موجب بهبود یادگیری

دانش آموزان در سطح خلق کردن می‌گردد. یافته‌های حاصل از پژوهش بیانگر چارچوبی از نظریه‌ی یادگیری زایشی بود که نقش‌های معلم، یادگیرنده و محتوا را در کلاس درس مشخص ساخت. همچنین مولفه‌ها مدل طراحی آموزشی مبتنی بر یادگیری زایشی و روند طراحی براساس آن از طریق پژوهش تکوینی در عمل مشخص گردید. در نهایت نتایج اعتباریابی بیرونی مدل شامل تایید فرضیه‌های تحقیق بود و بیانگر این که مدل طراحی آموزشی مبتنی بر یادگیری زایشی موجب بهبود بازده‌های یادگیری سطح بالای دانش آموزان می‌گردد.

تأثیر منتورینگ تلفیقی مبتنی بر داربست زنی دانش راهبردی در بهسازی مدیران سطح میانی شرکت ایران خودرو دیزل ایران به منظور ارائه مدلی مفهومی

دانشجو: ایرج اعتمادفر

استاد راهنما: دکتر اسماعیل زارعی زوارکی

اساتید مشاور: دکتر عباس عباس پور و دکتر محمدرضا نیلی

اساتید داور: دکترهاشم فردانش و دکتر داریوش نوروژی

تاریخ دفاع: دی ۹۲

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی میزان تأثیر منتورینگ تلفیقی به عنوان یک راهبرد آموزش و توسعه بر بهسازی مدیران میانی شرکت ایران خودرو دیزل انجام شد. در پژوهش حاضر از روش ترکیبی کمی و کیفی آمیخته برای جمع آوری اطلاعات و داده‌ها بصورت توأمان استفاده شد. در بخش کمی از طرح آزمایشی پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل استفاده شد. همچنین برای بررسی وضعیت عملکرد فرد در سازمان، در بخش کمی از طرح پژوهشی توصیفی-پیمایشی استفاده شد. در بخش کیفی نیز از مطالعه موردی با گروه متمرکز حضوری و آنلاین استفاده شد. بدین منظور ۴۰ نفر به عنوان مدیر میانی از بین مدیران میانی شرکت، بعنوان آزمودنی‌های پژوهش انتخاب شدند و به طور تصادفی در دو گروه ۲۰ نفره در قالب گروه آزمایش و گروه کنترل قرار گرفتند. پیش از مداخله آزمایشی، گروههای آزمایش و کنترل توسط پیش آزمون که برگردان بومی‌سازی شده از آزمون حل مسئله موسسه مکنزی می‌باشد، مورد ارزیابی قرار گرفتند. گروه آزمایش به مدت ۵ ماه در برنامه منتورینگ تلفیقی شرکت کردند در حالی که گروه کنترل در یک دوره آموزشی حضوری مرسوم با محتوای مشابه آنچه که در برنامه منتورینگ در حال پیگیری بود، شرکت کردند. در پایان گروههای آزمایش و کنترل در پس آزمون شرکت کردند و بعد از ۲ ماه در همان آزمون جهت اندازه‌گیری میزان یادداری شرکت نمودند. همچنین از پرسشنامه محقق ساخته که مبتنی بر مولفه‌های مندرج در مدل شایستگی مدیران شرکت بود جهت جمع آوری داده‌های توصیفی استفاده شد. در بخش کیفی پژوهش نیز،

۷ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند به‌عنوان گروه متمرکز برای جمع‌آوری داده‌های کیفی انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش آزمایشی، داده‌ها با استفاده از تحلیل کوواریانس چند متغیری منکووا مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج این پژوهش نشان داد که متورینگ تلفیقی در میزان یادگیری و یادداری با $(p=0/05)$ تاثیر معناداری داشته است. در بخش توصیفی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر شاخص‌های آمار توصیفی از آزمون t میانگین یک جامعه استفاده شد. نتایج این پژوهش نشان داد که تاثیر متورینگ تلفیقی بر عملکرد سازمانی مدیران سطح میانی شرکت ایران خودرو دیزل موثر و معنادار است $(p=0/05)$ همچنین در بخش کیفی برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از روش تحلیل محتوای کیفی استفاده شد. مقولات و زیر مقوله‌های بدست آمده از تحلیل محتوای داده‌های کیفی علاوه بر تایید نتایج کمی، شناخت همه جانبه تری را نسبت به اثرات متورینگ تلفیقی فراهم نمود. در پایان بر اساس یافته‌ها و تجارب بدست آمده، یک مدل فرآیندی و نیز یک مدل مفهومی برای اجرای متورینگ تلفیقی در سایر سازمانها پیشنهاد شده است. بر اساس یافته‌های این پژوهش، در زمینه توسعه شایستگی‌های مدیران که مستلزم یادگیری در سطوح بالاست، متورینگ تلفیقی در مقایسه با آموزش‌های مرسوم ضمن خدمت، تاثیر معناداری در بهسازی مدیران میانی داشته است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی